

CÜMLE (TÜMCE) BİLGİSİ

Bir duyguyu, bir düşünceyi, bir haberi, bir isteği tam olarak anlatan sözcük ya da sözcük grubuna **cümle (tümce)** denir.

Örnek:

- Bugün okullar açılıyor. → Haber bildiriyor.
- İçimde tatlı bir heyecan var. → Duygu bildiriyor.

Etkinlik

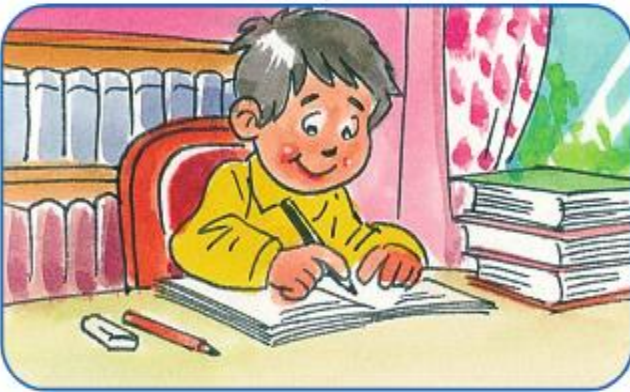
- Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Resimlerin altlarındaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin ne (duygu, düşünce, haber, istek) bildirdiklerini belirtiniz.

- Öğretmenimi çok seviyorum.
..... bildiriyor.

- Arkadaşlarımı çok özledim.
..... bildiriyor.

- Bu yıl çok çalışmamız gerekiyor.
..... bildiriyor.

- Yeni bir kitap almak istiyorum.
..... bildiriyor.

Cümlede Sözcük Sayısı

- *Gidiyorum.* → Bir sözcükten oluşmuştur.
- *Okula gidiyorum.* → İki sözcükten oluşmuştur.
- *Bugün arkadaşlarımla oyun oynadık.* → Dört sözcükten oluşmuştur.

Bir cümle en az bir sözcükten oluşur. Cümledeki sözcük sayısı anlatmak istediklerimize göre artabilir.

Etkinlik

- Siz de aşağıya bir, iki, üç, dört ve beş sözcükten oluşan cümleler yazınız.

→ *Bir sözcükten oluşmuştun.*

→ *İki sözcükten oluşmuştun.*

→ *Üç sözcükten oluşmuştun.*

→ *Dört sözcükten oluşmuştun.*

→ *Beş sözcükten oluşmuştun.*

Cümlede Anlam

- *Müdür, güzel bir konuşma yaptı.* → Cümledir.
- *Okuldaki lambalar* → Cümle değildir.

Her sözcük grubu cümle değildir. Bir sözcük grubunun cümle olabilmesi için duygu, düşünce ve isteklerimizi tam olarak anlatması gerekir. Ayrıca cümleyi oluşturan sözcükler doğru olarak sıralanmalıdır.

Etkinlik

- Aşağıdaki sözcüklerle anlamlı cümleler oluşturunuz.

tatilinde - güzel - yaz - geçirdim - günler - köyde - çok

her - gün - iki - babam - okun - gazete

CÜMLE (TÜMCE) BİLGİSİ

Cümleleri, oluştukları sözcük sayılarıyla eşleştiriniz.

→ Kütüphaneye gittim.

→ Kitabın üç sayfasını okudum.

→ Başaracağım.

→ Annem iki tane limon kesti.

* Cümleleri, bildirdikleri özellikler ile eşleştiriniz.

- 1 - Okulumuza iki palyaço geldi.
- 2 - Öğretmenimi çok seviyorum.
- 3 - Masanın üzerindeki kalemi verir misin?
- 4 - Gaziantep güzel bir şehirdir.

Duygu

Düşünce

Haber

İstek

* Yay ayraç içlerine gelmesi gereken noktalama işaretlerinin karşısına, uygun rakamları yazınız.

Küçük kız, koşmaya devam etti(1) Karşısına bir süt ırmağı ve reçel kaynağı çıktı.
- Süt ırmağı! Reçel kaynağı (2) Söyleyin bana yaban kazları nerededir(3)

Soru işareti :...

Nokta :...

Ünlem işareti :...

* Cümlelerdeki boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayınız.

- 1 - Kardeşini bulamadığı için ..... dönemiyordu.
- 2 - Bu ..... pencereli bir kulübeydi.
- 3 - Küçük ..... kardeşini arıyordu.
- 4 - ..... üstlerinden uçup gittiler.

kızla

küçük

kazlar

eve

Aşağıdaki cümlelerden anlamlı ve kurallı
olanları işaretleyiniz.

- ☐ Bunun üzerine mola vermek zorunda kaldı.
☐ Birkaç odun parçasıyla ateş yaktı.
☐ Bulduğu için sevinçliydi köpeklerini.
☐ İyi ve çok güçlü bir köpektir Tarçın.

** Verilen sözcükleri kullanarak kurallı cümleler oluşturunuz.

1 - bayramlık / çıkardı / annem / sandıktan / elbisemi

2- giydirdi / bir / bana / özenle / büyük / pantolon

3- girdik / Cihangir / bir / konağa / semtinde

4- olması / çevrenin / için / konağı / çalışıyorduk / temiz / en

5- sevindi / babamdan / çok / annem / daha /

** Aşağıdaki cümleleri uygun sözlerle tamamlayınız.

1 - Birdenbire başucunda asılı duran

2- Sokağın köşesini dolaşınca

3- Sonradan beni evin arka

4- Bu ağacın altında

CÜMLE

Acılarımızı, sevinçlerimizi, çeşitli duygu ve düşüncelerimizi cümlelerle anlatırız.

Cümle sözcüklerden meydana gelir. Sözcükler cümle içinde anlam kazanır. Tek başına "bayrak" demek, "sevmek" demek yetmez. Bu sözcükleri anlamlı bir bütün haline getirmek gerekir. Bu bütünde sözcükler birtakım kurallara göre sıralanmalıdır.

"Öğrencileri ona saygı gösteriyor." söz dizisi bir duyguyu;

"Anlatırken güzel sözler seçiyor." söz dizisi bir düşüncüyü;

"Gelirken su getirebilir misin?" söz dizisi bir isteği;

"Yarın okula bir yazar gelecek." söz dizisi de bir haberi tam olarak bildiriyor.

Cümleye büyük harfle başlanır.

Cümlelerin sonuna nokta, soru işareti veya ünlem işareti konur.

Bu işaretlerden sonra gelen cümlelerin baş harfleri büyük yazılır.

Bir duyguyu, bir düşüncüyü, bir isteği ya da haberi; kısaca bir amacı tam olarak anlatan söz dizilerine **"cümle"** denir.

Aşağıdakilerden hangileri cümledir? Cümle özelliği taşıyan söz dizilerini belirtiniz.

Geziyor. → *Cümle özelliği taşıyor.*

Eğlenmek → .....

Yazıyorsun. → .....

Melek eğleniyor. → .....

Elma, armut, muz ve üzüm → .....

Ödevini yapıyor. → .....

Ayberk, ödevini zamanında yapıyor. → .....

Öğretmeni ona ödevlerine dikkat → .....

SÖZCÜK SALATASI

Aşağıda karışık olarak verilen sözcüklerden anlamlı cümleler oluşturalım.

1. Selânik'te - 1881 - Atatürk - yılında - doğdu

---

2. nedir - en - enerji - kaynağı - büyük

---

3. iyileşmesine - hasta - yardımcı - insanların - olur

---

4. yapmak - neler - yerde - gideceğiniz - istersiniz

---

5. kurallarını - sen - bilmiyor - musun - trafik

---

6. en - günde - az - iki - dişlerimizi - kere - fırçalamalıyız

---

---

7. bana - da - oynamayı - satranç - öğretir - misin

---

8. beş - adlar - durumda - cümlede - bulunur

---

9. annemden - paylaştım - erikleri - arkadaşlarımla - aldığım

---

---

10. kırık - uçamıyordu - kanadı - olduğundan

CÜMLE (TÜMCE)

Aşağıdaki sözcükleri kullanarak cümleler oluşturun.

1. kurallarına Cenk uymuyor okul

Cenk okul kurallarına uymuyor.

2. salonuna toplantı geldi Selin

3. döker ağaçlar yapraklarını sonbaharda

4. kedisi fare Cengiz'in bahçede yakaladı

BİLGİ BANKAM**Cümle Nedir?**

Bir duyguyu, bir düşünceyi tam olarak anlatan söz dizinine cümle denir.

Cümlelerin Özellikleri Nelerdir?

Cümle en az bir sözcükten oluşur. Gel. Yap. Sordum. Bakmış. Getirdik. Hem birer sözcük, hem de birer cümledir.

Cümle kısa ve öz olmalı, cümlede gereksiz sözcükler bulunmamalıdır. "Senin kardeşin dün okula gelmedi." cümlesindeki "Senin" sözcüğü gereksizdir.

Cümleye her zaman büyük harfle başlanılmalıdır.

Kurallı Cümle Nedir?

Cümlede yapılan işi, oluşu veya hareketi anlatan sözcük cümlelerin sonundaysa bu cümle kurallı cümledir. Tülay tatile **gitti**. Ali derse **başladı**. Okulumu çok **seviyorum**.

Devrik Cümle Nedir?

Cümlede yapılan işi, oluşu veya hareketi anlatan sözcük cümlelerin sonunda değilse bu cümle devrik cümledir. Tülay da **gitti** tatile. Ali çoktan **başladı** derse.

ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle yapıldığında hangi sözcük dışarda kalır?

Sözcükler	Anlamlı ve Kurallı Cümlem	Cümle Dışında Kalan Sözcük
öğrenciler - bütün - resim - al - derste - yapıyordu		
başarılı - yolu-ders - tek-olmanın - düzenli - çalışkan çalışmandır		
bireyler - sevgi - bütün - kurallarına - uygun - davranmalıdır - toplum		

ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcükleri kullanarak anlamlı ve kurallı cümleler oluşturduğumuzda hangi sözcük cümlenin sonunda yer alır?

Sözcükler	Anlamlı ve Kurallı Cümlem	Cümlenin Son Sözcüğü
soğuk - kışın - olur - havalar - çok		
sokakta - tehlikelidir - oyun - oynamak		
karşı - gereklidir - olmak - saygılı - büyüklere -		

ETKİNLİK

Aşağıda numaralandırılmış sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturduğumuzda sözcüklerin sıralanışı hangi seçenekteki gibi olur?

I- insanlar   II- hak   III- bütün   IV- saygıyı   V- ederler

A) III - V - I - II - IV

B) III - I - IV - II - V

C) V - I - II - IV - III

NELER ÖĞRENDİK?

BOŞLUK DOLDURMA

Aşağıdaki sözcükleri uygun boşluğa yerleştirin.

dil - alfabetik - sözlük - cümle - yazım kılavuzu

İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan ses ve işaretlerin tümüne _____ denir.
Anlamını bilmediğimiz sözcüklerin anlamını belirten kaynaklara _____ denir.
Sözcüklerin doğru yazılımını gösteren kaynağa _____ denir.
Sözlük ve yazım kılavuzunda sözcükler _____ sıraya göre dizilirler.
Bir duyguyu, bir düşünceyi tam olarak anlatan söz dizinine _____ denir.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki bilgilerden doğru olanlara **(D)** yanlış olanlara **(Y)** harfi koyun.

- ( ) Bizim ana dilimiz Türkçedir.
- ( ) Kurallı cümlelerde iş, oluş, hareket bildiren sözcük en sonda bulunur.
- ( ) Cümlede en az üç sözcük bulunur.

EŞLEŞTİRME

Uygun kutucukları birbiriyle eşleştirin.

KURALLI CÜMLEDİR.

DEVİRİK CÜMLEDİR.

CÜMLE DEĞİLDİR.

Akın okula gitti.

Melih okuldan

Ulaş baktı bana.

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. Aşağıdakilerden hangisi cümle değildir?

- A) Aile toplumu oluşturan en küçük yapıdır.
- B) Yaşadığımız toplumda birbirimize karşı saygılı
- C) Koş.

2. Aşağıdaki sözcükler birer resim ile simgelenmiştir. Bu sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturursak, resimlerin sıralanışı nasıl olur?

- A)   B)   C)

3. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi sözlükte diğerlerinden sonra gelir?

"kuzu, zürafa, ayı"

- A) Kuzu
- B) Zürafa
- C) Ayı

4. Aşağıdakilerden hangisi kurallı bir cümledir?

- A) Umutcan resim çizdi.
- B) Zafer aldı onu.
- C) Çiğdem yazdı bütün yazıları.

5.

Anlamını bilmediğim bir sözcüğün anlamını
_____ bulurum.

Yazımını bilmediğim bir sözcüğün yazımını
_____ bulurum.

Serpil'in yaptığı anlatımda boş bırakılan yerlere yazılması gereken sözcükler hangi seçenekte sırasıyla vermiştir?

- A) sözlükten - yazım kılavuzundan
- B) ansiklopediden - yazım kılavuzundan
- C) sözlükten - gazeteden

CÜMLEDE ANLAM VE NOKTALAMA İŞARETLERİ

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı varsa, cümle başındaki kutucuğa X işareti koyun.

☐

Aile içerisinde herkesin söz hakkı vardır.

☐

Okul kurallarına uyuyor musunuz?

☐

Arkadaşlarının düşüncelerini saygı ile dinliyor musun?

☐

İstanbul'dan ne zaman döndünüz?

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde coşku, korku, sevinç, bağırma gibi bir duygu veya eylem varsa X işareti koyarak belirtin.

☐

Eyvah! Anahtarı evde unuttum!

☐

Ee, yeter artık!

☐

Çabuk eve git!

☐

Okul için hazırlıkların tamam mı?

Anneciğim, burada
insan var!

Anneciğim, burada
yılan var!

ETKİNLİK

Cümlelerin verilen özelliklerine göre sonuna konulması gereken noktalama işaretini eşleştirin.

Ben düz bir cümleyim. Bir düşüncüyü, bir yargıyı anlatıyorum.

!

Ben soru anlamı olan bir cümleyim. Bir konuda bilgi almak istersen beni kullanırsın.

?

Coştuğunda, korktuğunda, sevindiğinde, bağırdığında beni kullanırsın.

.

BİLGİ BANKAM

Soru Cümlesi Nedir?

İçerisinde soru anlamı olan cümlelere soru cümlesi denir.

Soru cümlelerinin sonuna soru işareti konulur. "mı, mu, misin" gibi soru sözcükleri kelimeden ayrı yazılır.

Nazlıcan okulda mı? Rahşan nerede? Ergül kaçınıcı sınıfa gidiyor?

Ünlem Cümlesi Nedir?

Korku, heyecan, hayret, şaşkınlık, seslenme gibi duygu ve eylemleri belirten cümlelere ünlem cümlesi denir.

Ünlem cümlelerinin sonuna ünlem işareti konulur.

İmdat! Çık çabuk dışarı! Eyvah, yine geldiler! İşte şimdi oldu!

NELER ÖĞRENDİK?**BOŞLUK DOLDURMA**

Aşağıdaki sözcükleri uygun boşluğa yerleştirin.

ünlem cümlesi - nokta - soru cümlesi

Soru anlamı olan cümlelere _____ denir.

Korku, sevgi, heyecan gibi duyguları; bağırma, çağırma gibi eylemleri belirten cümlelere _____ denir.

Cümle sonlarına, anlamlarına göre _____, soru işareti veya ünlem işareti konulur.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki bilgilerden doğru olanlara **(D)** yanlış olanlara **(Y)** harfi koyun.

- ( ) "Eyvah, bebekler düşecek!" soru cümlesidir.
- ( ) "Ödevlerimin bir kısmını akşamdan yapmıştım." düz cümledir.
- ( ) "Resimlerini bana da gösterir misin?" ünlem cümlesidir.

EŞLEŞTİRME

Uygun kutucukları birbiriyle eşleştirin.

DÜZ CÜMLE

SORU CÜMLESİ

ÜNLEM CÜMLESİ

Kim geldi?

Hemen git!

Cem kitap okudu.

DİLİMİZİ ÖĞRENELİM

ANLAMLARINA GÖRE CÜMLELER

1. Olumlu Cümle

Bir işin yapıldığını ya da yapılacağını bildiren cümleler, **olumlu cümledir**.

- Sınıfa gidiyorum.
- Ders çalışacağım.
- Onu tam üç saat bekledim.

2. Olumsuz Cümle

Cümlede iş ve hareket bildiren sözcüklere “-me, -ma, -mı, -mi, -mu, -mü” ekleri eklenerek olumlu cümleler olumsuz duruma getirilir.

Bir işin yapılmadığını ya da yapılmayacağını bildiren cümleler, **olumsuz cümledir**.

- Kardeşim yazı yazıyor. → olumlu
- Kardeşim yazı yazmıyor. → olumsuz
- Sınava çok iyi hazırlandım. → olumlu
- Sınava çok iyi hazırlanmadım. → olumsuz

Yok, değil sözcükleri de cümleyi olumsuz duruma getirir.

- Dolapta çok kitap var. → olumlu
- Dolapta çok kitap yok. → olumsuz
- Bu kitap benimdir. → olumlu
- Bu kitap benim değildir. → olumsuz

3. Soru Cümlesi

Soru bildiren cümleler **soru cümlesidir**. Soru cümlelerinin sonuna soru işareti (?) konur.

Ne, nereye, kim, hangi, nerede, neden, nasıl, niçin gibi sözcükler cümleye soru anlamı verir.

KURALLI VE KURALSIZ (DEVRIK) CÜMLELER

Kurallı Cümle

- Biz önlük giymezdik.
- Takıyalı kızlar sakız çiğnerlerdi.
- Eğlence yasaktı.
- Yeniden öğrenci olasım geliyor.

Yukarıdaki cümlelerde anlatılan fiiller, cümlelerin sonunda yer almıştır. Örneklerdeki gibi fiili sonda olan cümlelere **kurallı cümle** diyoruz.

Kuralsız (Devrik) Cümle

- Duyamıyorum ne söylediğini.
- Nerede tatlı öğretmenler.
- Seni bekliyorum sabahtan beri.
- Bir türlü görüşemiyoruz yıllardır.

Yukarıdaki cümlelerde anlatılan fiiller, cümlelerin başında veya ortasında yer almaktadır. Örneklerdeki gibi fiili sonda olmayan cümlelere **kuralsız (devrik) cümle** diyoruz.

Etkinlik

- Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Kurallı cümlelerin başındaki kutuya **K**, kuralsız (devrik) cümlelerin başındaki kutuya **D** yazınız.

☐ Bu habere çok üzülecek.

☐ Her gün ağlıyor onun için.

☐ Okula gelir sanıyordum.

☐ Can verdi bunların hepsini.

Etkinlik

- Aşağıdaki kuralsız (devrik) cümleleri kurallı cümle olarak yazınız.

► Ali, arkadaşımı okuldan beri.

► Tanımadım şimdi onu.

► Müdür izin vermedi, dışarı çıkmamıza.

► Öğretmen kapıdan girdi girecek.

Etkinlik

• Aşağıdaki olumlu cümlelerin başındaki kutucuğu yeşile, olumsuz cümlelerin başındakileri kırmızıya boyayınız.

- ☐ Babam eve geldi.
- ☐ Henüz yemeğimizi yemedik.
- ☐ Bugün sınıf başkanımızı seçtik.
- ☐ Cansu'ya babası bisiklet almış.

- ☐ Caner'in bisikleti yok.
- ☐ Bu ekmekler taze değil.
- ☐ Çaydanlıkta sıcak su var.
- ☐ Sınıf başkanı seçildim.

Etkinlik

• Aşağıdaki olumlu cümleleri, olumsuz cümle durumuna getiriniz.

- ▶ Pelin okula geç kalmış.
- ▶ Bu sabah çok erken kalktım.
- ▶ Çantamda bisküvi var.
- ▶ Bu kitabı yeni aldım.

- .....
- .....
- .....
- .....

Etkinlik 14

• Aşağıdaki yanıtlara uygun soru cümleleri yazınız.

Soru : .....

Yanıt: Sınıf mevcudumuz otuz iki kişidir.

Soru : .....

Yanıt: Cumhuriyet Mahallesinde oturuyoruz

Soru : .....

Yanıt: Benim kandesim yok.

Soru : .....

Yanıt: Babam, eve biraz önce geldi.

Soru : .....

Yanıt: Panka, Hakan'la birlikte gideceğiz.

Soru : .....

Yanıt: 17 numaralı otobüse binmelisiniz.

ANLAMLARINA GÖRE CÜMLELER-KURALLI VE KURALSIZ CÜMLELER

Verilen sözcükleri kullanarak kurallı cümleler oluşturunuz.

1 - her / oynarım / akşam / köpeğimle / oyun/

2- kulübeye / koştular / üç / arkadaş / sevinçle

3- yola / çıktılar / ertesi / erkenden / gün /

* Birinci tablodaki cümleleri, başındaki rakamları kullanarak anlamlarına uygun şekilde ikinci grupta eşleştiriniz.

1 - Hülya derslerine çalışmıyor.

2- Düzenli çalışıyor başarılı olmak için.

3- Biraz süt içip yemek yedi.

4- Küçük kız ne yapacak?

5- Annesi, Sibel'e çanta almış.

...- Kurallı cümle

...- Kuralsız cümle

...- Olumlu cümle

...- Olumsuz cümle

...- Soru cümlesi

* Verilen cümleleri olumsuz cümle yapınız.

1 - Öğrenciler, hentbol çalışmasına geldiler.

.....

2- Cüzdanında kalem alacak parası vardı.

.....

3- Karton kutunun içindeki kitaptır.

.....

* Aşağıdaki cümlelerden devrik cümle olanları işaretleyiniz.

( ) Sümüklü böcek övünürmüş kabuğunun güzelliğiyle.

( ) Salyangoz uyurken lahanada, sümüklü böcek varmış ormana.

( ) Bu arada leylek, yol çantasını hazırlamış.

Aşağıdaki bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

Cümleler sözcüklerden oluşur.

Bir sözcükle cümle olmaz.

Cümleler hayal belirtebilir.

"Bugün okula erken" söz dizisi cümledir.

"İçin, ama, yoksa" sözcükleri kullanılarak iki cümle bir cümle hâline getirilebilir.

Kurallı cümlelerde eylem bildiren sözcük sonda bulunur.

Devrik cümleler kullanmaya özen göstermeliyiz.

Cümleye büyük harfle başlanır.

Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen sözcüklerden uygun olanı yazınız.

1- Her cümlenin ilk sözcüğü ..... harfle başlar.

2- Artık uyan ..... okula geç kalacaksın.

3- Zeynep arkadaşına ..... yazıyor.

4- Dün akşam ..... izledik.

5- Çok çalıştım ..... başaramadım.

Cümleleri, belirttiği anlamla eşleştiriniz.

- 1- Bebek günde on litre süt içti.
- 2- Bulutlara dokunabilsem.
- 3- Kedimiz fare yakaladı.
- 4- Uçan balonla Ay'a gidebilsem.
- 5- Annem yemek pişirdi.
- 6- Kedimiz aslan kadar oldu.

Hayal

Gerçek

Abartı

Aşağıdaki sorularda doğru seçeneği işaretleyiniz.

1.

aldım

fırından

ekmek

taze

Yukarıdaki sözcüklerle yazılan anlamlı ve kurallı cümle hangisidir?

- A) Fırından taze ekmek aldım.
- B) Taze ekmek aldım fırından.
- C) Aldım fırından taze ekmek.

2. Hangi çocuk hayalinden bahsetmektedir?

A)

Beş yüz litre süt içebilirim.

B)

Kardeşimle oyun oynadık.

C)

Keşke kuş gibi uçabilsem.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde abartı yoktur?

- A) Bir günde iki ton su içiyorum.
- B) Odamın yüksekliği elli metredir.
- C) Kurt köpekten korktu.

4. "Dengeli beslen. Hasta olursun." cümlelerini birleştirerek bir cümle oluşturmak istersek hangi sözcüğü kullanırız?

- A) yoksa
- B) ama
- C) için

Cümle Bilgisi

1. Cümleler farklı durumları ifade eder.

Cümleyi söyleyen öğrencinin kıyafetini verilen renklere göre boy.

Duygu ifade eden cümle

Haber bildiren cümle

İstek ifade eden cümle

Düşünce bildiren cümle

Okulumu çok
özedim.

Bınazdan
ders başlıyon.

Bunaya resim-
leri asın.

Başarı için
çalışmak gerek.

Resim yapma-
yı seviyorum.

Seni burada
bekliyorum.

2. Aşağıda verilenlerden hangisi cümledir? Cümle olanların başındaki kutuya
✓ işareti, olmayanlara ✗ işareti yap.

Akşam yemekten sonra

Kırmızı ıfıkta geçilmez

Çalışmaları ilgili çekiyor

Anladım

Göçmen kuşlar havalar ısınınca

Özür dilerim

1. Aşağıdakilerden hangisi bir cümledir?

- A) Anlamlı kelimeler
- B) Anlıyorum
- C) Anlamını

2. Hangi cümlede duygu ifade ediliyor?

- A) Çiçekleri koruyalım.
- B) Sınıfımı özledim.
- C) Öğretmen geliyor.

3. Hangi cümlede bir istek bildiriliyor?

- A) Tenefüste birlikte oynayalım.
- B) Kitabı çok çabuk okudum.
- C) İsteyerek derse geldi.

4. "Bu evin çevresini ....."

Bir cümle olması için noktalı yere aşağıdakilerden hangisi gelemez?

- A)
- B)
- C)

5. Cümle oluşturma ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) "Yazıyorum." kelimesi aynı zamanda bir cümledir?
- B) "Ay çok korktum!" cümlesi bir istek bildirir.
- C) Cümleler düşüncelerimizi iletir.

6. "Gün boyu ormanda köpeği ile gezindi." Cümlesi kaç sözcükten oluşmuştur?

- A) 4
- B) 5
- C) 6

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisi olumsuz bir cümledir?

- A) Ne söylediğini anlamadım.
- B) Cihan parkta oynuyor.
- C) Annemler nereye gitti?

8.

iken – ağaç – yaş – eğilir

Verilenlerden anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturduğumuzda ilk ve son kelimeler hangileri olur?

- A) iken – ağaç
- B) ağaç – eğilir
- C) yaş – ağaç

Cümle Bilgisi

1. Anlamli ve kuralli cümleler oluşturucaak şekilde sözcükleri sıralayalım.

oldu - fidan - ağaç - büyüdü

.....

olur - yalan - desem - benim

.....

okuyup - çıkarmalı - özet - yazıyı

.....

top - dün - Mine - oynadık - Bahar - Ben

.....

2. Verilen sayı kadar sözcükle cümle yazalım.

1	.....
3	.....
5	.....
4	.....
4	.....
1	.....

3. Verilen cümleler olumlu cümle ise 😊 olumsuz cümle ise ☹ boya.

☹	😊	Artık mektup yazılmıyor.
☹	😊	Zaman kazanmak için koşmalıyız.
☹	😊	Benden önce okuma.
☹	😊	Deniz çikolata almadı.
☹	😊	Nehir'inin elinde oyuncak yok.
☹	😊	Hülya pasta yaptı.

1. "çığlık – maçı – attı – sevinçten – kazanınca" **sözcükleri ile anlamlı kurallı cümle oluşturulunca en sonda hangi sözcük yer alır?**

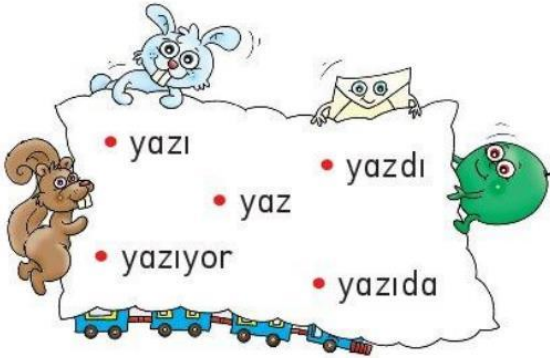
A) kazanınca   B) attı
C) sevinçten

2. "Şennur ve Bilgin bütün gün Oğuz'u takip ettiler."

Cümlesi kaç sözcükten oluşmuştur?

A) 6   B) 8   C) 7

3.

Yukarıdaki sözcüklerden kaç tanesi anlamlı ve kurallı bir cümlede sonunda bulunabilir?

A) 2   B) 3   C) 5

4. **Hangi cümle olumludur?**

A) Yaptığın hatalar bini aştı.
B) Güzel gülüşünü göremedim.
C) Sorunun cevabını söylemedi.

5.

izi – çivi – kalır – çıkar

Verilenlerden anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturduğumuzda ilk ve son kelimeler hangileri olur?

A) çıkar — kalır   B) çivi – kalır
C) izi – kalır

6. "Cümlelerde mutlaka bir ..... bulunmaktadır." ifadesinde cümle-
nin özelliklerinden biri anlatılmak-
tadır.

**Buna göre noktalı yere aşağıdaki-
lerden hangisi getirilmelidir?**

A) Eylem bildiren sözcük
B) Kişi
C) Ön ad

7. **Hangisi hem hece hem sözcüktür?**

A) koş   B) kaşif   C) duru

8. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi olumsuz bir cümledir?**

A) Düşünce eli acıdı.
B) Musluk su damlatıyor.
C) Resmini göremedim.

Cümle Bilgisi

1. Görsele göre cümleler yaz.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Her satırda bir sözcük daha ekleyerek cümleler yazalım.

Anladım

.....

.....

.....

.....

.....

Seviyorum

.....

.....

.....

.....

.....

1. "Miraç ve Yasemin ile oyun oynamayı ....."

Yukarıdaki cümlelerin anlamlı ve kurallı olması için hangi kelimeyle tamamlanması doğru olur?

- A) yapmalıyım B) seviyorum
C) gitmiyorum

2. "Orhan yaz tatilinde Safranbolu'ya gidecek."

Yukarıdaki cümlede kaç sözcük vardır?

- A) 4 B) 5 C) 6

3. Eteği çok beğendim ama .....

Cümlesi aşağıdakilerden hangisi ile devam ederse anlamlı olur?

- A) üzerindeki çiçekler çok güzel.
B) rengi tam istediğim gibi.
C) bedenime uymadı.

4. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi tek başına bir cümledir?

- A) B)
C)

5. Aşağıdaki çocuklardan hangisi 3 sözcüklü bir cümle kurmuştur?

- A) B)
C)

- 6.

Yukarıdaki sözcüklerden hangisi anlam ilgisi bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) soğuk B) kış C) bahar

7. "Verilen görevi yerine getirmediğimizde bağışlanmak için ilgili kişi veya kişilerden ....."

Cümlelerin anlamlı olması için noktalı yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) uzaklaşırız B) şikayet ederiz
C) özür dileriz

Cümle Bilgisi

1. Eylem bildiren sözcükler ekleyerek cümleleri tamamlayalım.

Ayakkabımın bağcıklarını .....

Güneş ışıkları odamın içine .....

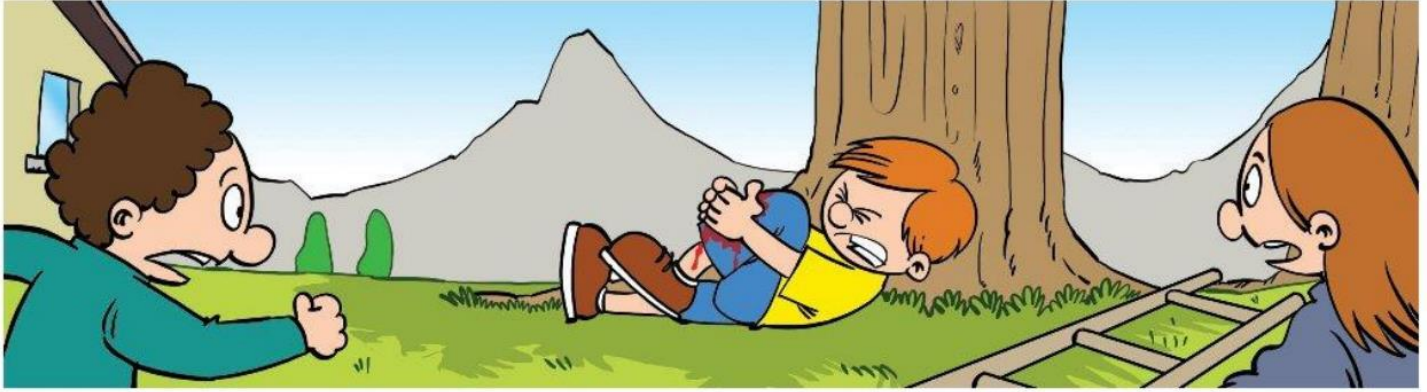
Çok güzel kıyafetler .....

Akrabalarımı ziyaret .....

Şarkıyı söylerken .....

Yaz tatilinde .....

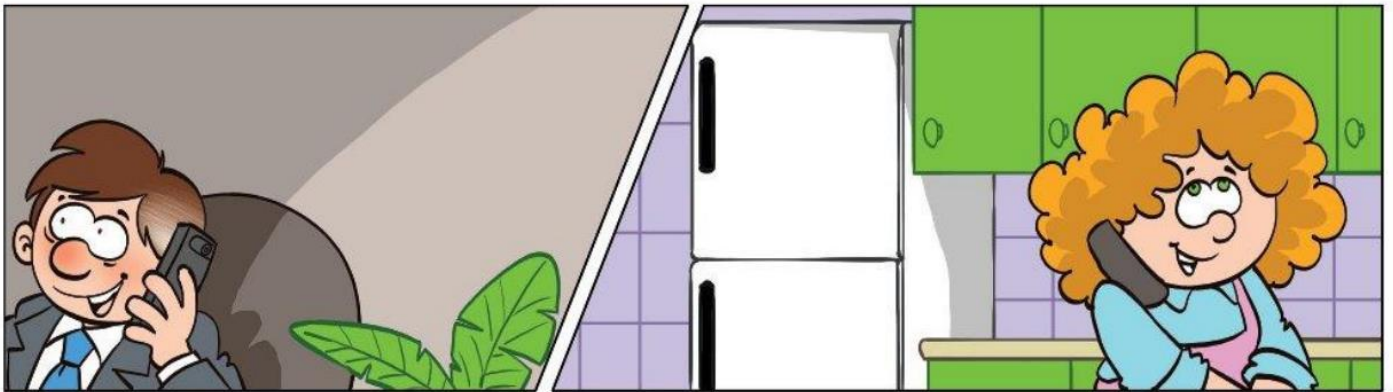
2. Eylem bildiren sözcükler ekleyerek cümleleri tamamlayalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Orhan oyuncasını getirmedir.	olumsuz cümle
2. Başak çorabını giydi.	olumlu cümle
3. Cihan bu dersi seviyor.	olumlu cümle

Tabloda verilen cümle ve eşleştirmelerinden hangileri doğrudur?

A) 1, 2   B) 2, 3   C) 1, 2, 3

2. Verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Karşılıklı konuşmalar selamlama ile başlar.
- B) Telefon konuşmalarında kendimizi tanıtmaya gerek yoktur.
- C) Konuşmalarımızı bitirirken "iyi günler veya iyi akşamlar" demeliyiz.

- 3. 1. Kalemi masanın üzerine koydum.**
2. Oyuncakları dağıtmışlar her tarafa.
3. Babam şapkasını düzeltti.

Verilen cümlelerde eylem bildiren sözcüklerin altı çizilmiştir.

Buna göre hangi cümlede yanlış sözcüğün altı çizilmiştir?

A) 2   B) 3   C) 1

4. "Kelebekler çiçeklerle dans ediyordu."

Cümlesinde eylemi yapan kimdir?

- A) kelebekler   B) çiçeklerle
C) dans

5. Hangi cümlede eylem bildiren sözcük sonda değildir?

- A) Yemeğini çabucak yiyerek kalktı.
B) Geldiğini uzaktan gördüm.
C) Anlamadım ne söylediğini.

6. .... bir kilo baklava aldı.

Cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelirse anlamlı bir cümle oluşur?

- A) Manavdan   B) Tatlıcıdan
C) Çiçekçiden

7. Aşağıdakilerden hangisi bir cümle değildir?

- A) Eve gelince
B) Ayağı takıldı
C) Sözlerini unuttu

Soru Cümlesi

UZAYLI ÇOCUĞUN ÖDEVİ

Çok ama çok uzaklardaki bir gezegende yaşayan uzaylı çocukların okulu tatil olmuş. Öğretmenleri çocukların karnelerini dağıtırken, her birine tatil ödevlerini söylüyormuş. Notları en yüksek olan öğrencinin tatil ödevi pasta ve çikolatalar ülkesini incelemek ve bu konuda yazmakmış.

Sınıf ikincisi olan çocuk ise, her yerin dondurma ile kaplı olduğu buzlar ülkesini dolaşacaktı.

Bir başka uzaylı çocuğun ödevi, oyuncaklar ülkesinde oyuncakların nasıl yapıldığını izlemek, bir diğer çocuğunki ise masal gezegeninde yaşayan iyilik perisiyle tanışıp söyleşi yapmaktı.

Aytül AKAL

Metin ile ilgili verilen cevaplara sorular sorar mısın?

1. Soru: .....

Cevap: Ödevi pasta ve çikolatalar ülkesini inceleyip tanımak ve bu konuda yazmaktı.

2. Soru: .....

Cevap: Sınıf ikincisi olan çocuğun ödeviydi.

3. Soru: .....

Cevap: Öğretmen karneleri dağıtırken tatil ödevini vermişti.

4. Soru: .....

Cevap: Çok ama çok uzaklardaki bir gezegende yaşayan uzaylı çocukların okulu tatil olmuş.

5. Soru: .....

Cevap: Metnin yazarı Aytül AKAL'dır.

Soru Cümlesi

1. Aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı "Evet" ya da "Hayır" olur?

- A) Aldığın kitabı ne zaman geri vereceksin?
- B) Aldığın kitabı nasıl geri vereceksin?
- C) Aldığın kitabı geri verecek misin?

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisi bir soru cümlesidir?

- A) Seni nasıl özlediğimi bir bilsen
- B) Ne zaman gelsem uyuyorsun
- C) Neden yemek yemedin

3.

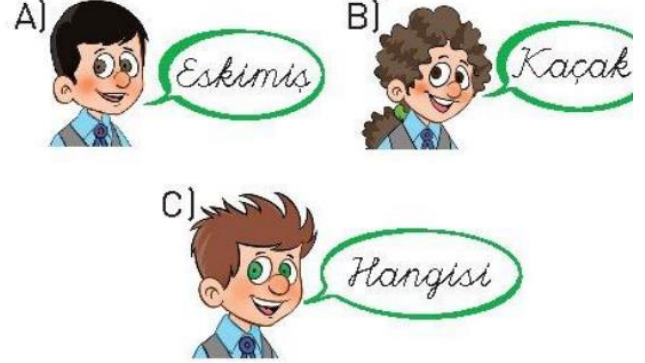
Selma hangi soruya cevap vermiş olabilir

- A) Boş zamanlarında ne yaparsın?
- B) Kim resim yapmanı istedi?
- C) Bu resimleri de sen mi yaptın?

4. "Kardeşıme yatarken masal okurum."
Bu cümlede hangi sorunun cevabı yoktur?

- A) Kime
- B) Ne zaman
- C) Niçin

5. Aşağıdaki çocuklardan hangisi soru soruyor?

6. "..... bir düzine kalem aldı?"

Cümlesinin soru cümlesi olması için noktalı yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) kim
- B) Ali
- C) Küçük kız

7. Aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi soru cümlelerinin sonuna getirilir?

- A) nokta [.]
- B) ünlem [!]
- C) soru işareti [?]

ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun noktalama işaretlerini yazınız.

Sevimli bahçedeki ı yiyor

Ay, ı imi yaktı

Annem mutfakta doğruyor

 ı masanın üzerine mi bırakayım

Sofraya kaç daha koyalım

 da giderken önüme bir çıktı

Tüh, ü yine kaçırdım

Merve dün sana etti mi

ETKİNLİK: Aşağıdaki noktalama işaretleriyle bitecek ikişer cümle yazınız.

.....

.....

.....

Aşağıdaki sözcüklerle anlamlı cümleler kurunuz. Gereksiz sözcüğün üstünü örnekteki gibi çiziniz.

küt, ~~kitab~~, kalbim, küt, atıyor

Kalbim küt küt atıyor.

durakta, hepimiz, indik, arabadan, ilk

aldım, yeni, kurgunluk, koltukları, bugün

bana, uzatır mısın, köyün, tuzluğu

boyacılık, kuraklık, yapıyor musun, babam, çocukken

bin, on, yazılı, soruluk, barış, hazırladı, masayı

Aşağıdaki yarım bırakılmış sözleri uygun biçimde tamamlayarak cümleler oluşturunuz.

Keske tiyatroya .....

Duygusuz insanlar .....

Tren .....

Bahar gelince havalar .....

Voleybol .....

Bin zamanlar burası .....